

Posudek vedoucího diplomové práce

Autorka: Bc. Matěj Bartoň

Název: Cesta k mistrovství (mastered activity) – narativní analýza příběhu stávání se hudebníkem

Diplomová práce Matěje Bartoně se zaměřuje na sémanticky komplexní téma mistrovství. To je sice definováno především úrovní osvojené psychomotorické dovednosti v daném oboru (v našem případě se jedná o zručnost při hře na hudební nástroj), má však celou řadu determinantů a důsledků v jiných oblastech, proto byla zvolena metodologie, která dokáže tu komplexitu zachytit. Jakkoli je volba narativní perspektivy pro zachycení cesty k mistrovství diskutabilní (vzhledem k absenci objektivizujících informací o vývoji dané psychomotorické dovednosti), považuji ji za velmi vhodnou pro zmapování polysémantického pole, které s cestou k mistrovství souvisí. Narativní perspektiva určitě není v rámci dostupných výzkumů mistrovství úplně běžná, proto lze záměr rozhodně ocenit s tím, že může přinést zajímavé poznatky a že také svědčí o odvaze autora se do podobného výzkumu pustit.

V první části autor představuje klíčové pojmy, kolem kterých je postaven následný sběr a analýza dat. Na první pohled může být pojmů až příliš: mistrovství v podobě Dreyfusova modelu, psychomotorické učení (jak v podobě „tradiční“ perspektivy prostřednictvím mentálních reprezentací, tak i tzv. afordancí), flow, psychologie hudby, sociální vliv, sociální učení, sebeuvědomění, významní druzí, teorie motivace atp. Co však může na první pohled působit zmatečně, při procházení získaných dat a četbě předložených analýz začne dávat smysl. Právě všechny uvedené obsahy lze v poskytnutých rozhovorech opravdu zachytit a autor uvedené pojmy také v analytické části „vrací do hry“ tím, že s nimi analyticky pracuje. Obecně lze formu zpracování teoretické části hodnotit velmi pozitivně. Pojmy jsou předkládány ve srozumitelné struktuře, citace i celková práce s pojmy je provedena formálně i věcně správně.

Metodologie i výzkumná otázka je zvolena adekvátně, stejně tak i počet informantů. Celkově je pro následnou analýzu k dispozici velký objem dat, a tak celý záměr práce vyznívá značně ambiciózně.

Nejobtížnější částí práce je však provedená analýza. Oceňuji strukturování na primární (dle jednotlivých informantů) a sekundární (dle společných témat) analýzu, činí tak analytický proces přehledným. Primární analýza je syčená velkým množstvím citací, to je však v narativní analýze v pořádku. Autor generuje jednotlivé linky analyzovaného příběhu vhodně a zajímavě, přesto však trochu nejasným způsobem. Není jasné, zda je syžet narativní analýzy vždy dodržen - spíše to tvoří dojem selektivního přístupu dle předvybraných kategorií, avšak nutno dodat že s citem pro data a s vysokou relevancí ke zvolenému tématu. Jen občas má však čtenář možnost sledovat příběhovou linku v širších souvislostech, které vyprávění vždy přirozeně nabízí. Není tak občas jasné, jak jsou ve vyprávění jednotlivé prvky/události provázané, co přesně je způsobilo a jaké měly důsledky. Nepovažuji to však za chybu (především díky autorově talentu „číst“ v narativních datech), spíše za omezení v pozorování jednotlivých příběhů jako celků.

Za výbornou však považuji kapitolu 10, kterou tvoří sekundární (tématická) analýza a následné shrnutí získaných poznatků. Přináší celou řadu (občas i málo intuitivních) postřehů, zejména v tom, jak lze mistrovství budovat různě (oproti možným stereotypním předpokladům), jak sémanticky bohaté pole vytváří proces cesty k mistrovství a implicitně také to, co všechno může nastat, že jiní mistrovství nedosáhnou a přitom by mohli. Mám na mysli třeba pedagogický přístup učitelů, vytvoření dobré „party“, zvládání přirozených „propadů“ motivace, prožitek flow (a naplňující senzomotorická odezva nástroje), různé náhodné události apod. Čtenář si po přečtení práce už vůbec nemusí být jistý třeba s tím, že „talent si cestu vždy najde“, nebo že „všechno je to o dřině“, nebo že mistr v daném oboru „musí mít oporu v rodině“, či „potkat toho správného učitele, který umí nadchnout“ apod. Ani jedno z uvedených tvrzení nemusí vždy platit, jakkoli na nich „něco je“.

Celkově se jedná o práci velmi kvalitní, rozsáhlou (nikoli však nadbytečně), formálně i obsahově zpracovanou pečlivě s dobře formulovanými závěry. Doporučuji ji k obhajobě.

Otázka k obhajobě: Existují v sebraných příbězích i přes zjevnou rozmanitost nějaké společné prvky, u kterých bychom mohli uvažovat o zobecnění?

V Praze dne 6. května 2024

PhDr. David Heider, PhD.